

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Oratio Caroli Cardinalis Titvli Sanctæ Praxedis, Et Archiepiscopi
Mediolanensis, Habita in prouinciali Concilio VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

ANNO
CHRISTI
1582.

Indicendi Concilii prouincialis ratio formulaque edito concepta, in prouincia Mediolanensi vsque ad id temporis seruata est, quo primum in Synodo prouinciali quarta, ad vsu[m] decreto reuocatus est vetus ille Canone Toletano olim introductus indictionis synodalis mos, vt quæ scilicet Synodus deinceps futura esset, eius constitutus dies denuntiaretur indicereturque in Synodo, quæ illam ordine sequentem proxime antecederet. Atque hæc quidem ratio Mediolani ad consuetudinem reuocata, ita ex decreto prouinciali adhibita est, vt Concilii prouincialis futuri dies ita in sessione præcedentis Concilii vltima indictus, & in Kalendarium eius anni, in quem illius celebritas caderet, loco suo relatus, de more etiam in basilica metropolitana die epiphaniarum denuntiaretur certis conceptis verbis. Quorum etiam formula grandiusculis literis exarata, duobus mensibus ante constitutum Concilii sexti diem loco edicti ecclesiarum cathedralium valuis affixa est, vt infra:

Concilium prouinciale Mediolanense sextum, per illustrissimum & reuerendissimum dominum dominum archiepiscopum decreto edito & promulgato indictum & conuocatum, hoc anno MDLXXXII. die 10. mensis Maii, Deo auxiliante, in metropolitana ecclesia de more inchoabitur & celebrabitur. Ex cancellaria archiepiscopali, die VI. Martii 1582.

ORATIO CAROLI CARDINALIS

TITVLI SANCTÆ PRÆXEDIS,

ET ARCHIEPISCOPI MEDIOLANENSIS,

Habita in prouinciali Concilio VI.

DIVINÆ erga nos misericordiæ munere singularique dono, iam Concilium prouinciale sextum, patres sanctissimi, concelebramus. Hæc ipsa Concilii prouincialis vox, nobis, qui ob eam causam duce Spiritu sancto hic adsumus, rem magnam, grauem, in omnes partes maxime vtilem, salutarem prouinciæ rationibus, atque adeo omnis ecclesiasticæ disciplinæ vsui instaurationibusque necessariam significat & plane ostendit.

Concil. Tom. 36.

Vuuu

Hæc quidem actio prouincialis, ab apostolicis vsque temporibus diuinitus instituta, & diuturna ecclesiæ consuetudine in omnes terrarum partes deriuata, sanctionibus pontificiis corroborata, œcumenicis Conciliis communita, olim florentissima fuit. Quo factum est, vt ea iam pridem in omni prouincia fructus tulerit & vberrimos & maximos. At vero vbi intermissa vel neglecta fuit, quanta & quam graua damna inde importata sint rei vniuersæ Christianæ, non est cur pluribus explicemus, res ipsa loquitur. Iis autem detrimētis sacra Tridentina Synodus vt tandem occurreret, salutare Conciliorum prouincialium institutum renouauit: quod nos ex illius præscripto cum sæpe numero operante Domino adhibuerimus, aliquos illius fructus experiundo cognouimus. Et vero quorsum sane refertur omnis prouincialium episcoporum Conuentus? annon ad res quæ non modo sunt vtiles, sed quæ longe omnium grauissimæ? Agitur in eo gloria Dei, agitur salus animarum, agitur institutio cleri, agitur disciplina populi, agitur denique spiritualium ægritudinum curatio, nobis qui in apostolorum locum successimus commissa, vt ex euangelio iam modo audiuius.

Est porro curatio hæc multiplex, & late præterea patet. magnum sane negotium ac graue, in vnus tantum animæ (pro cuius salute Christus Dominus sanguinem profudit) curam incumbere; multo grauius, plurimos varie languentes sanare; longe grauissimum prouinciæ vniuersæ amplissimæ & ægrotanti medicamenta opportuna apponere; sed infinitis partibus difficillimum est, morbis qui vnus episcopi studio vix aut ne vix quidem aliquando curari possunt, (cum pene insanabiles sint) remedia adhibere: quæ cura maxime ad prouincialium episcoporum Conuentum, tamquam ad aliquod sapientum medicorum collegium pertinet. At cum omnis pontifex ex hominibus assumptus, & ipse circumdatus sit infirmitate; ægritudinum quoque nostrarum episcopalium curatio, cuius magna ex parte in Synodis prouincialibus ratio habenda est, explicari non omnino potest, quam grauis, quam salutaris item.

Sed est cur iam hoc initio orationis nostræ paucis rem complectamur. In Conuentu episcopali propositum est no-

ANNO
CHRISTI
1581.

bis studium curationis & nostræ & nostri gregis. Cum igitur Concilii huius prouincialis sexti causa hoc sacro loco sumus, vocem illam apostolicam & diuinam, non modo omnes muneris nostri partes significantem, sed nos magnopere mouentem audiamus: *Attendite vobis & vniuerso gregi, in quo vos posuit Spiritus sanctus regere ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* Quare & vnam & alteram item curationem pro officii nostri munere præstemus. Res duæ sunt, quæ nobis in solenni hac actione proponuntur; vna prouinciæ ægrotantis status, altera diligentissima disquisitio salutarium medicamentorum. Atque de his quidem rebus duabus in præsentia aliquid & breui sane dicemus.

Primum igitur, patres reuerendissimi, spectate quæso vna mecum prouinciam vniuersam, quasi publicam hospitalem quamdam domum amplam, in qua multitudo ingens sit hominum grauiter periculoseque ægrotantium. Proponamus hic nobis ob oculos tam infinitos homines ægre affectos, quos Christus Dominus ab apostolis sanari iussit: At eos in prouincia frequentissimos conspiciemus; cum præsertim his temporibus tanta malorum lues in mortaliu viscera sese infuderit. En hydropi laborantes; en febri & phrenesi æstuantibus; en dæmonum impetu agitati; en lepra fœda affecti; en paralytici, & permulti claudi; en alii aridi debilesque; en gibbosi plurimi; en muti complures; an lippientium genus; en & cæcorum & surdorum quam infinitus numerus; quam multos alios lethargiæ morbus occupauit? O commiserantium & languentium spectaculum? An hic, patres, dolor noster supra dolorem? an in nobis cor nostrum mœrens? Quæ (malum) ista hydropisis quasi intus in omnium prouinciæ partium cute inhærescens? superbix vitio quam multi turgescunt? quanta inde morborum pestis? quam profusus vestium luxus? quam nouus & inauditus pomparum apparatus? quam varius barbarico opere ornatus? quam innumeralis seruorum grex? quam effusa denique omnium rerum profluuius: quæ tamquam morbus intercus in omnem prouinciæ partem sese longe lateque diffudit? At vero quam late patet alia hydropisis, inexhausta illa pecuniæ sitis, & idolorum seruitus auaritia, & illa malorum omnium radix cupiditas? Ex hoc morbo nefaria

Concil. Tom. 36.

Vuuu ij

quæque existunt. Hinc feneratitii contractus; hinc mendacia periuriaque commercii contrahendis; hinc falsa quæque; hinc adulterinæ & corruptæ merces; hinc doli, fallaciæ, fraudes, & subdola quæque artificia; hinc alienorum bonorum quasi aucupia; hinc iudiciorum iniquitas, iudicum corruptelæ, pupillorum oppressiones, viduarum desolatio, & iniuria denique omnis. Quam perniciofa sitis, quam effrenata istorum cupiditas: qui nullos sibi fines concupiscendi præscribunt; vsque adeo vt alios possessionibus suis, etiam sæpe per iniuriam, pellere manibus pedibusque enixe operam dent. Horreant isti iudicia Dei omnipotentis, voce Isaïæ conquerentis & comminantis: *Væ vobis*, inquit, *qui coniungitis domum domui, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Numquid habitabitis vos soli in medio terræ? in auribus meis sunt hæc, dicit Dominus exercituum, nisi domus multæ desertæ fuerint grandes & pulcræ, absque habitatore.* Horribilis certe est hæc Dei comminatio: at istorum quam ardens, patres, quam effusa cupiditas? En rursus circumfusa vndique alia hominum multitudo febris multiplici & graui ardore æstuantium. Iuuenes, quibus cupiditatum flammis quasi fummis febrium caloribus, & concupiscentiæ igni non exardescunt? deliciis affluunt, oculos habent plenos adulterii; & flagranti isto ardore concitati, bibunt quasi aquam iniquitatem omnem; nihilque non agunt, nihilque non attingunt, nihilque non elaborant, vt male agant: imo male agendo gloriantur; & quæ malefacta non partrarint, illa ipsa quasi a se commissa insolenter vbique iactitant: vsque adeo turpiter agere, sibi gloriosum opinantur. Atque præ isto ardore, furore eo etiam præcipites feruntur, vt cum ne sacrorum quidem locorum rationem aliquando habeant; tum vero sanctum matrimonium, sicut gentes quæ ignorant Deum, ineant atque suscipiant, suæque libidini ita vacent, sicut equus & mulus, in quibus non est intellectus. O rem commiseratione dignam! Febrilis hic furor non modo iuuenes, & adolescentes, sed pueros, & pene infantes his temporibus aliquo modo inuasit. Quam isti petulantes? quam contumaces? quam effrenati? quam proiecta audacia præcipites? quam turbulentis, & domi, & foris? quam impudenti licentia ad nefaria

Isaia 5.

Psal. 31.

ANNO
CHRISTI
1532.

quæque concitati? nolumus plura præ dolore. Sunt plerique alii qui tamquam fanatici homines, Ethnico more, & ioculari quadam licentia satanæ astu introducta, laruis induti furiantur & bacchantur, choreas ducunt, tripudia agunt, spectacula profana edunt; atque in aliis istiusmodi actionibus vsque adeo insaniunt, vt in tanta peccatorum, quæ inde existunt, colluuiione, ne culpam quidem agnoscant. Alii porro non tam phrenesis furore, quam dæmonis æstu agitati, eo præcipites ruunt, vt non modo medicamenta aspernentur, sed medicos & curatores salutis suæ insanabili quodam odio insectentur: & vero (quod detestabile nefandumque facinus est) violentas manus eorum parentibus sacerdotibus, quos venerari & colere totis in Christo visceribus debent, afferant & iniiciant, eosque aliquando truculenter, impie, scelerateque contrucident. At lepra quamplurimi laborant? isti, & malefactis, & flagitiorum impuritate, & vitiorum exemplis, prouinciam fœdissime inficiunt. At vos, patres, quos huic prouinciæ speculatores Dominus dedit, recte cernitis quam exitiosa sit istorum perditissimorum hominum contagio, & quam in omnes partes diffusa. Paralyticorum præterea numerus magnus est: qui præ quadam virtutum torpedine, tamquam in mollitie carnis iacentes, ne desideria quidem recte agendi concipiunt, nedum sanctarum actionum officia exequantur. Sed en claudi alii: isti optime vident, quam valde in Christianarum virtutum disciplina progrediendum sit, non longe tamen vti oportet progrediuntur; imo a recta via, quam semel ingressi sunt, ad vitiorum diuerticula profluunt. Alii aridi sunt, qui manu cum debiles sint, in operibus caritatis desunt, nomineque tantum Christiano gaudent. At gibbosi quamplurimi: qui ad terram proni, humi repentes, non caelestia, sed terrena tantum spectant; & tamquam filii terræ, animo demisso vt pecudes ad pastum, ad crapulas & comestationes abiecti, gulæ, ventri, & ganeis dediti, plane statuerunt oculos declinare in terram; horum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt, vsquequo graui corde? Ista hominum lues prouinciam nostram late inquinat. Est etiam infinitus numerus mutorum: sunt, qui in diuinis laudibus muti, at in maledictis blasphemis di-

*Pfal. 13.**Ierem. 8.*

ris, imprecationibus, conuitiis, detractationibus, contumeliis, lingua celeri & exercitata sunt. O detestabilem hominum pestem! Copulandis dissidentium voluntatibus silentio vtuntur: sed lingua tamquam seditionum flabello abutuntur ad discordias disseminandas. Certe lingua eorum ignis, vniuersitas iniquitatis, & sepulcrum patens est guttur eorum: quorum os maledictione & amaritudine plenum est. Sed quousque ista hominum lues processit? *Attendi*, inquit Dominus, *auscultauit*, *nemo est qui loquatur bonum*. Lippos alios scitis, imo & cæcos quamplurimos. En spectaculum tenebricosum & horribile. Est quædam huius sæculi cæcitas, qua vt tetra nocte circumfusi homines oculis fidei, cum & sempiternam illam cælestem gloriam, & perpetuos inferni cruciatus, & mortem, & horribilia Dei iudicia proposita habeant, nolunt tamen videre vt bene agant. Permulti item rerum diuinarum atque adeo rudimentorum fidei ignari, veri cæci sunt: qui plane abiecta suæ salutis cura, viam cum ignorent quæ ducit ad vitam, illa imperita cæcitate prolabuntur ad sempiternum interitum. Verum plerique alii cæci sunt: qui rerum futurarum, quæ sempiternæ sunt, nihil prospiciunt; res autem præsentis, quæ caducæ, quæ fluxæ, quæ vix ad punctum temporis permanent, cæca quadam auiditate rapiunt. Ecquæ tandem est ista hominum cæcitas, qui res procreatas creatori, res viles & abiectas summo Deo præferunt? At surdi quam infiniti? quam miseranda eorum conditio? Isti in male agendo sunt pertinaci animo, voluntateque obfirmata, Dei vocibus obsurdescunt, pietate non molliuntur, minis non cedunt, precibus non commouentur; mentis sensu hebescentes, pericula salutis non timent; homines non metuunt, & quod grauissimum est, Deum non verentur. Iam cernitis, patres reuerendissimi, aliquam prouinciæ partem ægotam: aliam vero quæ ad clericales ægritudines pertinet, vos etiam optime perspicere potestis. Iam pridem clericali ordini remedia apposuimus, quæ pro temporum ratione opportuna iudicauimus: sed alii morbi sunt, quibus iam clericalis disciplina languescit. Vitæ honestati & morum castitati consulimus, eiusque generis vitiosas aliquas partes sanauimus: ecce alia labes, quæ valde illius ordinis

ANNO
CHRISTI
1582.

dignitatem infecit: in eo inhærescit auaritia: quam ob causam (vt alia silentio præteream, quæ pastoralis animi nostri sensum exeruciant) deserta sæpe statione, in fori solitudinibus illius ordinis homines excubias agunt, lites appetunt, lites intendunt, & frequentes plerique in iudiciis sunt. Clericis studia præscripsimus: alii negligunt, alii clericalium studiorum fines transiliunt: alii studiorum prætextu ab ecclesia absunt, a functionibus ecclesiasticis sese abducunt, & a clericali disciplina refugiunt; alii scientia inflati, præ se alios etiam seniores, quos vereri debent, superbe contemnunt; beneficia ecclesiastica tenuia contumaciter respuunt, ampla præpostere ambiunt. Quam alii clericales morbi, patres, quam alia vulnera recruderunt? quibus potius medeamur oportet, quam enumerando refricemus.

Nihil vero attinet, cur hoc ipso loco ægritudines nostras enarremus, non enim dubitamus, quin vos, quos Dominus constituit sanare infirmos, pro conscientia vestræ religionis, non modo diligenter etiam atque etiam ipsi spirituales nostros omnium morbos videritis; sed medicamenta exquiseritis, quibus apposite curentur. Verum etiam quo rectius omnia nobiscum iterum atque iterum reputemus; illud vnum nobis omnibus persuasum esse volumus, ad ordinis nostri dignitatem auctoritatem muneris non satis esse, si certis quibusdam virtutibus, quibus ceteri homines præditi esse solent, nos exculti sumus; sed harum ipsarum virtutum ornamentis nos longe excellere oportet. In gradu enim episcopali collocati sumus: qui vt aurum ceteris metallis præstat, sic aliis vel amplissimis dignitatibus cum præcellentior sit, tanto perfectioribus virtutibus vsque adeo perlucere debet, vt inde ad alios splendor singularis dimanet. Vitæ innocentia, morum integritas, religionis pietas, iustitiæ cultus, & aliæ eius generis virtutes, sunt quidem nobis communes cum reliquis: sed cum multo præstantiores ex ipsa in nobis singularis vitæ officii splendescere debent; tum vero aliæ sunt, quæ propriæ præcipuæque episcoporum sunt, & cum præstantissima Dei caritate, & ardenti eius zelo in primis coniunctæ: quibus virtutibus exhibeamus nos sicut Dei ministros; iisdemque existimet homo vt

ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei. Si igitur episcopali perfectione nostras actiones & officia metimur, certe diligentius aliquas etiam ægritudines nostras specularibimur.

Jerem. 8.

Quamobrem cum omnes prouinciæ partes, siue populum, siue clerum, siue nos etiam spectemus, si diligentiori speculatione, quam nos dicendo commonstrauimus, intuebimur, qualem eam aspiciemus? ægotantem, scilicet, & multis adhuc morbi offensionibus perculsam; & ita perculsam, vt reliqua cura opus sit, non mediocri, sed magna. *Prob dolor, quid hoccine est? Numquid resina non est in Galaad? Numquid nulla medicinæ ratio in prouincia, & in prouincia amplissima? Numquid medicus non ibi? Numquid tot & tam sapientes episcopi, optimi animarum curatores, & præcellentes animarum medici? Quare igitur non est obducta cicatrix filiæ populi mei? Quam ob causam prouincia sanata non est? Transit messis, finita est aestas, & nos saluati non sumus,* inquit mœrens & deplorans Ieremias. Iam diu abiit tempus, quo sacra Tridentina Synodus salutare sanandis morbis leges tulit; iam pridem etiam tam sæpenumero nos, tamquam medici qui collegiatim de curandis corporibus consultationem incunt, huc ad Concilium conuenimus, ac prouincia nobis in curam tradita nondum salutariter curata est: imo adhuc pene attrita, pene perculsa iacet? *Super contritione filiæ populi mei contritus sum & contristatus, stupor obrinuit me.* Exagitate vna mecum quæso patres, dolorem vestrum; intimeque accensi, afferte remedia & opportuna & salutaria, quæ prouinciæ ægotæ adhibeamus. *Tempus est medelæ,* inquit propheta: vos statum prouinciæ ægotantis videtis: tempus medendi est, tempus Concilii. Non est igitur cur a proposito, illis quæ vulgo disseminari solent vocibus dimoueamur: Quorsum tot synodalia remedia? quorsum tandem tam multæ medicamentorum synodalia leges? næ istæ plane vulgares voces sunt, & dignæ plane quibus nos episcopi constantissimo mentis episcopalis studio obsurdescamus. Aliud enim nos Spiritus sancti doctrina docet, aliud apostolorum instituta monent, aliud patrum exempla declarant, aliud Canonum leges iubent, aliud vetus ecclesiæ vsus in omnes partes vtilis postulat, aliud Tridentinæ san-
ctiones

Ibidem.

ANNO
CHRISTI
1582.

ctiones nuper instituunt, aliud nos in hac prouincia iam diu ad consuetudinem reuocauimus. Quid? aliter muneris nostri episcopalis religio deposcit. Quam inanes & pene nefaria? eamque ob causam summa animi nostri episcopalis consensione, vna conspiratione, vno spiritu explodantur illæ voces hominum, qui populum nostrum decipiunt; *Dicentes, Pax, & non est pax*: quam imperite hoc Jerem. 6. iactitant? quam iniquo etiam animo sunt, qui curant contritionem filia? populi mei cum ignominia dicentes: *Pax, & non est pax?* Ibidem. An vbi malorum lues; pacis, concordia, & bonorum status? an vbi varia morborum species, recta valetudo? an vbi adhuc morum corruptelæ, disciplina Christianæ perfectio? Attendite, quæso, qui isti homines sunt, cum talia dicunt: *Liniunt parietem luto absque paleis, absque temperatura: & vident visionem pacis, & non est pax.* Cernunt isti in superioribus nostris Conciliis vmbra? quamdam disciplinæ, qua populum informare studuimus; at eius imago nondum omnibus partibus absoluta; imo cum imperfecta est, tum neque vndique etiam communita, eamque ob causam verendum nobis est, ne illo tamquam paries male materiatus, luto tantum absque paleis illitus corruat. Longe absint a nobis voces istorum, *qui consuunt puluillos sub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia sub capite vniuersæ ætatis ad capiendas animas.* Ezech. 13. Næ isti his adulationum vocibus vocumque blanditiis cum nos fallere student, tum istis etiam illecebris populos nostros decipiunt: *dicunt enim bonum malum, & malum bonum.* Isa. 5. O popule meus, quis poterit omnia mala, quæ te vndique premunt, enumerando percensere? audent tamen isti a salutis via te adulationibus longius abducere. *Popule meus, qui te in tanta malorum colluione beatum dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant.*

Proposuimus iam vobis ante oculos, patres, quamdam pene necessitatem sanandæ prouinciæ. Disquiramus igitur oportet in hoc ipso Concilio sexto salutare curationes, salutaria medicamenta, & præsentia remedia. Quo in officio disquisitionis, euangelium, quod nuper audiuimus, nos valde instituit, cum curationis munus apostolis Christus Dominus commisit his verbis: *Nihil tuleritis in* Luc. 9.

Concil. Tom. 36.

Xxxx

*via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Quorsum hæc leges? quid ostendunt? quid loquuntur? quid præscribunt? rerum certe humanarum despicientiam, terrenarum curarum abiectionem, vitæ huius contemptum, animi abalienationem ab iis quæ nostra sunt, & illam a nostris, quos cognationis vinculo natura coniunxit, quamdam quasi se-iunctionem, atque alias istiusmodi virtutes, quæ in apostolis eluxerunt; Atque iis quidem hoc etiam vnum adiungendum est, quod in curatione spirituali plurimum valet, vt ne mundi prudentiæ neque nostræ innitatur. Prudentia carnis mors est, prudentia mundi cæca & fallax: at prudentia spiritus, vita & pax. Quæ Christi sunt, Christi spiritu agamus: ab illo pendeamus, non vulgi iudicio, non populari plausu, non priuatis rationibus curæ nostræ partes commetiamur. Hoc sane est apostolos, quos misit Deus infirmos sanare, salutariter imitari; hoc plane euangelii leges seruare, hoc ipsum gerere, est salutare curationes adhibere. Illis virtutibus communiti, voluntatem etiam instaurandæ prouinciæ ardore quodam inflammatam & paratam adhibeamus. *Parauit cor suum vt inuestigaret legem*, sacris literis proditum est: alio loco; *Elegit sacerdotes habentes voluntatem in lege*: eo animo cordisque desiderio ad prouinciæ curationem accensi, imitemur duos grauissimos viros Iosiam & Esdram. Hic instaurandæ disciplinæ studio exardescens, librum legis, quem manu sumpsit, aliquot diebus distincte legit, quater diu & totidem noctu, populumque ad illius executionem mirabiliter excitauit. Iosias itidem quo posset accuratius omnia legis instituta vitæ suæ moribus exprimere, librum legis perpetuo in manu habere, & singula expendere iubetur: *Non recedat*, inquit Deus, *volumen legis huius*; & quoniam lectionis studium parum vtile est, nisi animi commendatio accedat, ea verba adiunguntur: *& meditaberis in eo diebus & noctibus*; nempe tanta assiduitate, quæ omnem prorsus negligentiam excludat. Cum autem hæc ipsa animi voluntas & meditationis studium parum quoque profit, nisi quæ legibus instituta sunt, ad executionis vsum inducantur; sequuntur illa verba: *Vt custodias & facias omnia*. Hoc præclaro exemplo nos optimo iure eam ratio-*

1. Esd. 7.

1. Mach. 4.

Iosue 1.

ANNO
CHRISTI
1582.

ANNO
CHRISTI
1581.

nem nobis ineundam censemus, vt decretorum quæ superioribus primis Conciliis confecimus libros, in hac sexti prouincialis Concilii actione nunquam de manibus deponamus: ad quorum præscriptum ordinem (id quod in omni Synodo moris olim fuit) officii nostri partes diligentissime perscrutemur; quas executi sumus; quæcumque illæ sint, vel de nobis ipsis, vel de clero, vel de populo, vel de ecclesiis, vel alia quauis de re constitutæ. Hic recrudescit vulnus doloris nostri: hic morbus grauis lethargia laborantium: hic desidia pene omnium: hic dormitatione quadam hebescimus & tabescimus: hic nos etiam pastores & medici congelascimus: hic nos, qui alios e somno excitare debemus, sopore quodam torpescimus. Vbinam decretorum quæ confecimus cumulata executio? vbi morum corruptelæ ereptæ? vbi peccatorum publicorum semina conuulsa; vbi vitiorum publica exempla sublata? vbi disciplina publica introducta? vbi iuuenum petulantia emendata? vbi tabernis meritoriis, & malorum quasi officinis finis præscriptus? vbi ludis publicis, ac lenociniis remedia adhibita? vbi prostibula amota? vbi popularis concursus ad spectacula publice abrogatus? vbi antiquata spectacula? vbi bacchantium Christianorum hominum fœda illa licentia repressa? vbi peccatorum colluioni modus præfinitus? Quid multis? lethargiæ morbus vbique in prouincia est: lethargia omnes languescimus, rebusque exequendis omnes dormitamus. At dicet quis: Huiusce executionis atque adeo curationis opus multis partibus difficile esse fatemur omnes, & agnoscimus: Nec vero est, cur hoc loco difficultates, multas illas quidem ac summas, summisque angustiis implicitas proponamus, in quas curæ nostræ munus incurrit. At nos contra quærimus; num viribus nostris, an ope Dei tam graue onus sustineamus: si viribus nostris; profitemur plane impar omnino esse humeris nostris: si Dei ope nitimur, non est cur illius magnitudine frangamur ac debilemur. *Qui sperant in Domino, inquit Isaias, mutabunt fortitudinem: assument pennas sicut aquilæ: current, & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.* Atqui ad omnem in curanda prouincia dimicationem vocamur, fortitudinem episcopalem induamur; & confortati manu Dei excelsi, ministerium nostrum impleamus.

2 Tim. 4.

Ibidem.

Ezech. 33.

Quam præclare Timotheum discipulum & episcopum Paulus apostolus ad omnem episcopalem constantiam instituit his verbis? *Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus: & a veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur.* Quid hic apostolus episcopo iubet? an vt taceat? an vt dissimulet? an vt ne resistat? an vt ab episcopali contentione desistat? an vt ab opere suscepto cesset? an vt dormitet? imo in omnes partes eum etiam atque etiam excitat. *Tu vero, inquit, vigila, in omnibus labora, opus fac euangelistæ, ministerium tuum imple.* An vero fortasse ac curatione nostra deterremur, quia hoc nostro frequenti prouinciæ sanandæ studio exulcerantur animi quorundam passim dictantium: Non ferunt hæc tempora veterum Canonum & antiquæ disciplinæ medicamenta. Imo ardentius progrediamur: quoniam hæc vna medicina præstantissima est, maximeque opportunum id remedium, vt quibus olim rationibus disciplina Christiana sata & propagata fuit, iisdem ipsis & instauretur & conseruetur. Iam vero demum, patres sanctissimi, vos optime nostis, quam præstanti erga Deum caritate nos accensi, quam cælestibus pene virtutibus nos instructi, quam inflammato voluntatis desiderio nos flagrantés, quam constanti episcopali fortitudine nos muniti ad prouinciam varie languescentem non modo accedamus, sed ita progrediamur oportet, vt aditum omnem nobis aperiamus, cum ad ea quæ decreta sunt accurate præstanda, tum ad illa, si quæ defunt, quam rectissime supplenda. Sed instat, vrget, & magnopere nos etiam impellit graue periculum animarum nostrarum. Huius prouinciæ salus nobis commissa est: si culpa nostra aliquis morbo languescens perit, vix nobis. Vos estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis anima illorum requiretur, inquit Spiritus sanctus. Quæ nos spondimus, & quam sancte & quam religiose spondimus, pro grege nobis commisso, pro eius curatione, pro eius salute, vos recte nostis: religiose adstricti sumus, conceptis verbis multas curæ pastoralis partes earumque executionem promisimus: spondimus pro grege, deuincti sumus verbis oris nostri, capti propriis sermonibus curationis promissæ & susceptæ, fidem præstemus.

ANNO
CHRISTI
1582.

Fili spondisti, vt digito Dei scriptum est, illaqueatus es ver-
bis oris tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum: ne dederis som-
num oculis tuis: nec dormitent palpebra tuae. Prov. 6.

Sed vos ipsi videtis summam vigilantiam, quam sanctis sponsonibus debemus. Ad accensam autem voluntatis nostrae studium atque officium, nos etiam inflammet desiderium gregis. Proponamus nobis hic ob oculos probaticam illam piscinam, amplam, porticus quinque habentem; & in iis iterum ex hac prouinciali specula prospiciamus multitudinem magnam languentium, caecorum, claudorum, expectantium aquae motum. Hi omnes (intuemini quaeſo prouinciam omnem aegrotam) expectant motum aquae, agitationem consultationum nostrarum, actionemque salutarem nostrarum deliberationum: ac iam denique exardescentem pastoralis studio animum nostrum etiam atque etiam excitet filiorum nostrorum clamor, quem audire videor in ea verba prorumpentem, quibus olim populus Hebraeus Esdrae opem implorans: *Confortare & fac, tuum est discernere.* 1. Esdr. 10. Nos, inquit, salutaribus curationibus opus habemus: vestrum est aegritudines nostras disquirere, appositeque curare: curate quaeſumus, animoque magno sanare pergitte. Vos o filii carissimi, consolamini, consolamini; erige spem tuam prouincia Mediolanensis. Patres isti venerunt tibi, vt morbos & vulnera tua sanent. *Leua popule meus in*
circuitu oculos tuos & vide: isti congregati venerunt tibi. Isa. 60. Quorsum enim tot tantique labores, quos & saepenumero antea & hoc tempore causa tua susceperunt, spectant, nisi vt salutis fructum ipse reportes vberrimum. Tu exurge igitur, exurge, excita te ad orationis studium, ad pietatis opera; quibus implorata diuina ope, parentum tuorum perennis haec sollicitudo adiuuetur in perpetuum. Amen.